

Banc d'Experiències i Bones Pràctiques

L'EIPI AMB L'ESCOLA

FITXA DIVULGATIVA. ANY EDICIÓ 2015

Una intervenció integral per als infants, famílies i educadores

Promogut per: Equip Interdisciplinari per a la Petita Infància
(EIPI) de Nou Barris i l'Institut Municipal de Persones amb Discapacitat

PRÀCTICA ACTUALITZADA
2022

Presentació

El projecte *L'EIPI amb l'escola* pretén promoure el benestar i el desenvolupament harmònic dels infants que assisteixen a les escoles bressol de Zona Nord (EBM La Muntanya i EBM Aqüeducte) i realitzar una detecció i diagnòstic precoç dels trastorns del desenvolupament i de les situacions de risc. Es parteix de la concepció que les intervencions de prevenció primària i secundària realitzades precoçment són més eficaces per prevenir els trastorns de desenvolupament dels infants i fomentar relacions familiars de qualitat. La informació i el suport a les famílies i als/les educadors/es són les vies més eficaces per evitar els problemes infantils. La detecció dels primers signes d'alerta comporta més garanties de prevenir l'estructuració crònica de les patologies i permet incidir en l'etapa de major plasticitat neuronal, quan les possibilitats terapèutiques mostren la major eficàcia. Així, partint d'un enfocament proactiu, evolutiu i ecològic s'han previst actuacions adreçades als infants, a les famílies i als professionals de les escoles bressol, executades per dues psicòlogues de l'Equip Interdisciplinari per a la Petita Infància (EIPI) de Nou Barris, amb formació acreditada en desenvolupament infantil i experiència en pràctica clínica. Es tracta d'un projecte transversal, fruit de la col·laboració entre professionals de l'educació (IMEB) i del Servei d'Atenció Precoç (IMD) destinat a oferir un model d'atenció integral als infants.

Aquesta pràctica està vinculada amb: acció comunitària, prevenció, treball en xarxa, infància, famílies, barri

El context

Les característiques socioeconòmiques i urbanístiques en la Zona Nord del Districte de Nou Barris, conformada pels barris de Ciutat Meridiana, Torre Baró i de Vallbona, comporten molts factors de vulnerabilitat. L'estructura urbana està condicionada negativament per la complexa orografia i dèficits històrics d'infraestructures, serveis i equipaments. La característica demogràfica més destacada és el considerable pes de les franges de població més jove i un menor predomini de la gent gran. La taxa d'immigració de Ciutat Meridiana i Torre Baró és molt superior a la del Districte. Ciutat Meridiana és un dels barris de Barcelona amb menor Renda Familiar Disponible i alhora té l'índex de desnonaments més alt de l'Estat espanyol i, juntament amb la resta de barris del

Districte, una de les taxes d'atur més altes de la ciutat de Barcelona. Les desigualtats en les condicions de vida es tradueixen en dificultats de salut. Per la seva banda, el Centre de Serveis Socials de la Zona Nord atén un 2,7% de la població (índex molt superior a la mitjana de la resta del Districte, que està al voltant de l'1,3%), essent les principals problemàtiques plantejades l'accés a l'habitatge, la situació econòmica i laboral i les famílies multi problemàtiques. És una evidència significativa que els factors de risc en la família o l'entorn dels infants poden afectar la seva salut física i mental, a curt i llarg termini, i tenir conseqüències adverses en la vida adulta. Els nens que pertanyen a famílies amb rendes baixes estan exposats a més conflictes i trastorns familiars, i tenen més probabilitats de ser testimonis o víctimes d'actes violents, així com de viure en habitatges més sorollosos i de pitjor qualitat. La comunitat científica avala que les intervencions de prevenció primària i secundària realitzades precoçment són més eficaces per fomentar relacions familiars de qualitat i prevenir trastorns de desenvolupament dels infants. Així doncs, el projecte L'EIPI amb l'escola s'emmarca en la necessitat d'intensificar i prioritzar les intervencions preventives comunitàries en la Zona Nord del Districte de Nou Barris.

Objectius i abast

El projecte L'EIPI amb l'escola compta amb els següents **objectius generals**:

1. Garantir la satisfacció adequada de les necessitats físiques, afectives, cognitives i socials dels infants.
2. Reduir la influència dels factors de risc i potenciar la influència dels factors de protecció de la família i l'entorn.
3. Promoure el treball en xarxa i coordinat dels professionals i serveis que atenen els infants de 0-3 anys.

Per la seva banda, aquests objectius generals es concreten en **objectius específics**, tant en relació als infants com a les famílies i els professionals.

En relació als infants:

- Avaluar i fer un seguiment del desenvolupament dels infants.
- Realitzar les derivacions oportunes als recursos de la xarxa.
- Orientar l'equip docent respecte les dificultats d'aquests infants.

En relació a les famílies:

- Proveir les famílies dels coneixements i habilitats bàsiques de pautes de criança i educatives.
- Acompanyar i donar suport a les famílies en les dificultats quotidianes generades pel desenvolupament de la funció parental.
- -Promoure els recursos personals suficients per detectar les necessitats dels infants i respondre adequadament i minimitzar la dependència del suport extern.
- Oferir informació dels recursos especialitzats.
- En relació als professionals:
- Augmentar la sensibilització respecte l'atenció precoç.
- Oferir assessorament i suport tècnic especialitzat.
- Potenciar el treball en xarxa i coordinat dels professionals i serveis que atenen els infants de 0-3 anys.

Pel que fa al **col·lectiu destinatari**, el projecte està dirigit a diferents col·lectius:

- Infants de 0-3 anys escolaritzats en les escoles bressol La Muntanya i Aqüeducte.
- Famílies.
- Professionals dels equips docents de les escoles bressol.
- Professionals dels serveis educatius i de l'IMEB (EAEN, Equip d'Atenció d'Especials Necessitats, del Consorci d'Educació de Barcelona).
- Professionals de la xarxa comunitària.

El procés d'implementació

a) Etapes

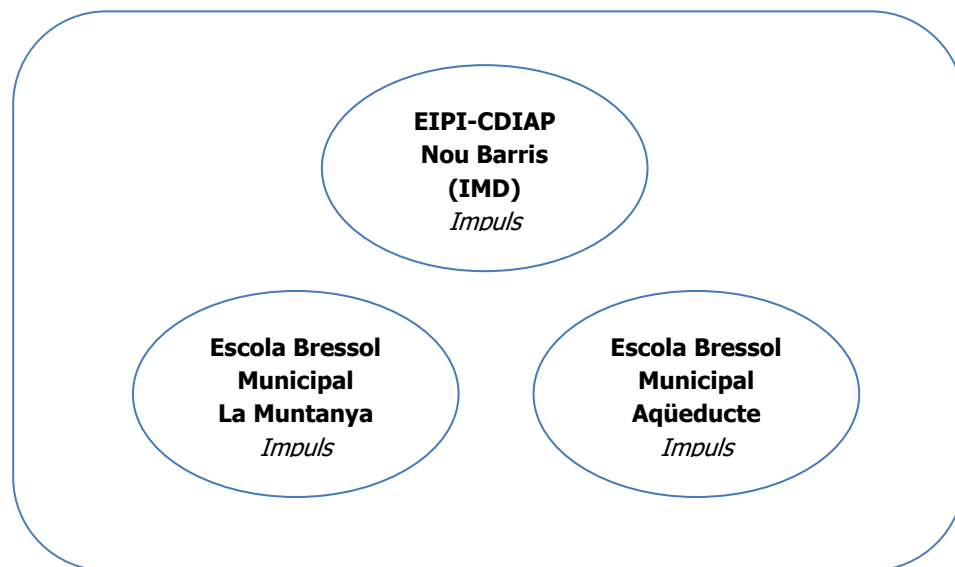
El projecte L'EIPI amb l'escola té com a antecedent les reunions en el marc de la xarxa comunitària de la Zona Nord del Districte de Nou Barris. Professionals de les escoles bressol municipals La Muntanya i Aqüeducte i de l'EIPI de Nou Barris inicien el curs 2012-2013 una xerrada-col·loqui amb les famílies en cadascuna de les escoles. Atenent la bona acceptació, el curs

2013-2014 es programen dues activitats en cada escola. La següent gràfica presenta les etapes d'elaboració i implementació del projecte:

PROGRAMACIÓ	ACTUACIÓ	VALORACIÓ
<p>1) Valoració de les activitats en format de xerrada-col·loqui realitzades el curs 2013-2014, que permet detectar l'interès del col·lectiu beneficiari, així com la bona entesa entre les professionals de l'EIPI i les escoles bressol.</p> <p>2) Programació inicial del projecte "L'EIPI amb l'escola", que inicia el seu desenvolupament durant el curs 2014-2015.</p>	<p>3) Desenvolupament de cinc tipus d'activitats:</p> <ul style="list-style-type: none">- Observació dels infants, a l'aula i en els espais no estructurats, de freqüència mensual.-Espai de reflexió grupal amb les famílies, de freqüència trimestral.-Consultes individuals amb les famílies, mitjançant cites concertades.-Coordinacions mensuals i espai de reflexió-formació amb els equips docents de les escoles bressol.-Reunions de coordinació amb altres professionals de la xarxa comunitària.	<p>4) Avaluació organitzada a partir de tres dimensions:</p> <ul style="list-style-type: none">-Avaluació de cobertura dels infants atesos en relació a l'alumnat escolaritzat.-Avaluació de procés i seguiment: activitats desenvolupades i coordinació amb altres serveis.-Avaluació dels resultats en relació als objectius. Desenvolupament d'un qüestionari de satisfacció als professionals.

b) Actors implicats

El projecte L'EIPI amb l'escola està impulsat per L'EIPI-CDIAP de Nou Barris (que depèn orgànicament de l'Institut Municipal de Persones amb Discapacitat, IMD), conjuntament amb les escoles bressol La Muntanya i Aqüeducte. La següent gràfica sintetitza de forma esquemàtica l'univers d'actors implicats en el projecte.

c) Recursos

Els principals **recursos** amb els quals compta el projecte L'EIPI amb l'escola són, pel que fa a l'àmbit de les **persones**, els/les professionals dels serveis públics i entitats que desenvolupen tasques puntuals en el projecte: equips docents de les escoles bressol La Muntanya i Aqüeducte i psicòlogues de l'EIPI-CDIAP de Nou Barris. També es compta amb la col·laboració dels professionals dels serveis educatius (EAEN) i el Projecte d'Intervenció Comunitària Intercultural (ICI) de l'Obra Social de la Fundació "La Caixa", així com d'altres membres de la xarxa comunitària. Pel que fa als recursos **materials**, el projecte desenvolupa les activitats en les instal·lacions pròpies (escoles bressol i EIPI) i utilitza material de papereria dels equips.

Resultats

El projecte L'EIPI amb l'escola ha aconseguit resultats tant pel que fa al **col·lectiu de beneficiaris** com en relació a la manera de treballar dels **col·lectius professionals**. Pel que fa al col·lectiu de persones beneficiàries, les dues psicòlogues referents de l'EIPI han realitzat observacions de 34 infants (nivell de desenvolupament en les diferents àrees i impressió diagnòstica), control d'evolució d'aquests infants i seguiment del seu procés a l'escola, entrevistes terapèutiques amb 13 famílies i atenció a 92 famílies que han participat en l'espai de reflexió grupal. Pel que fa al

col·lectiu professional, s'ha coordinat el treball amb la xarxa comunitària, de serveis i l'Equip d'Atenció a les Especials Necessitats (EAEN) de l'IMEB. S'han produït les derivacions oportunes, tant pel que fa als infants com les famílies. S'han desenvolupat també reunions mensuals amb les 17 professionals dels equips docents de les escoles, oferint un espai de coordinació, reflexió i formació. En definitiva, les intervencions orientades als infants de 0 a 3 anys han permès identificar i atendre els trastorns en la seva fase inicial i en el moment evolutiu en què s'estableixen les bases de la personalitat. El treball amb les famílies ha permès proveir-les de coneixements i habilitats bàsiques de criança i educatives i oferir suport en les dificultats quotidianes generades pel desenvolupament de la funció parental, així com detectar situacions de risc. S'ha aconseguit establir un espai de reflexió amb les educadores per ajudar-les a entendre els infants en la seva globalitat, més enllà de les conductes simptomàtiques, pensar conjuntament estratègies d'intervenció a l'aula i atendre les seves inquietuds envers el treball diari amb els alumnes i les famílies.

Aprentatge

Entre les **fortaleses** del projecte destaca el treball de cooperació i col·laboració real entre professionals, que han planificat i actuat conjuntament, compartint objectius i recursos, unificant capacitats i esforços. S'estima que l'impacte real del projecte de prevenció comunitària va més enllà de la població diana i els beneficis s'estenen als altres infants de les famílies i als futurs alumnes d'ambdues escoles. Per la seva banda, el projecte ha pogut optimitzar la mobilització de recursos a partir d'aquest treball cooperatiu i de col·laboració, que permet dotar de coherència i cohesió les intervencions.

Entre les **dificultats** més importants cal esmentar els reptes en relació a la comunicació i l'avaluació del projecte. Pel que fa a la comunicació, en properes edicions es planteja reforçar la presència del projecte a la pàgina web i fets rellevants de l'IMD, així com la presentació del projecte als tècnics del districte de Nou Barris. Pel que fa a l'avaluació, el projecte es planteja quantificar l'assoliment dels objectius en relació als infants mitjançant graelles d'observació. En relació a les famílies, tot i comptar amb una enquesta de satisfacció, a la pràctica no es va poder aplicar. El repte és reforçar l'avaluació qualitativa, tot elaborant un registre més exhaustiu de les sessions.

Finalment, pel que fa a la **transferibilitat**, un dels aspectes que resulta clau és el tipus d'intervenció en les escoles, que busca atendre alhora infants, famílies i educadores. Una aproximació de programa de prevenció primària i secundària que resultaria rellevant en altres escoles bressol, fins i tot amb contextos diferents. Es tracta així d'evitar que una situació problemàtica amb un infant arribi a la necessitat de derivació a un servei especialitzat.

Informació pràctica

Promogut/Impulsat per: Centre de Desenvolupament Infantil i Atenció Precoç (CDIAP) i Equip Interdisciplinari per a la Petita Infància (EPI) Nou Barris i de Ciutat Vella, de l'Institut Municipal de Persones amb Discapacitat (IMPD).

Professional o tècnic/a inicial: Ana Rosa Vidal / Raquel Igual

Professional o tècnic/a referent actual: Raquel Igual Rosado. rigualr@bcn.cat 932564701 / Montse Pastor montsepastor@bcn.cat 678420469 i Esther Pita mpitan@bcn.cat 627614764

Documentació disponible:

<i>Document</i>	<i>Tipus</i>	<i>Data</i>
Projecte pilot L'EPI AMB L'ESCOLA	Document	20/10/2015

Evolució

Actualització 2017

La pràctica s'està desenvolupant tal i com està descrita a la fitxa. Cada vegada està més consolidada i està sent molt ben valorada pels diferents agents comunitaris.

De cara al proper curs s'incorporaran les coordinacions periòdiques amb l'equip de pediatria de l'Àrea Bàsica de Salut (ABS) de Zona Nord.

Última actualització a novembre del 2022

La pràctica continua evolucionant satisfactoriament i s'ha expandit al districte de Ciutat Vella. Igualament cal fer constar que s'han rebut diverses consultes d'altres districtes interessats en conèixer-la i també s'ha presentat en jornades i congressos.